

MARIEKE MOOIJEN

ZINGEN

NIET HUILEN

Een jaar in Mexico

Zingen, niet huilen – Een jaar in Mexico
Eerste druk 2019

Wondering Publishers, Cornelis Roelestraat 3A,
1151 CA Broek in Waterland
info@wonderingpublishers.com
www.wonderingpublishers.com

Auteur: Marieke Mooijen
Omslagontwerp: Marieke Mooijen en Bianca van Dalen
Logo: Michiel Steyn en Thierry Somers
Foto's omslag: Serge Steijn
Kaarten: Bianca van Dalen
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

ISBN 9789082664515/ NUR
BISAC: TRV014000
Key words: Mexico, reizen, cultuur, geschiedenis

© Tekst 2019 Marieke Mooijen
© Uitgave 2019 Wondering Publishers

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, digitalisering of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

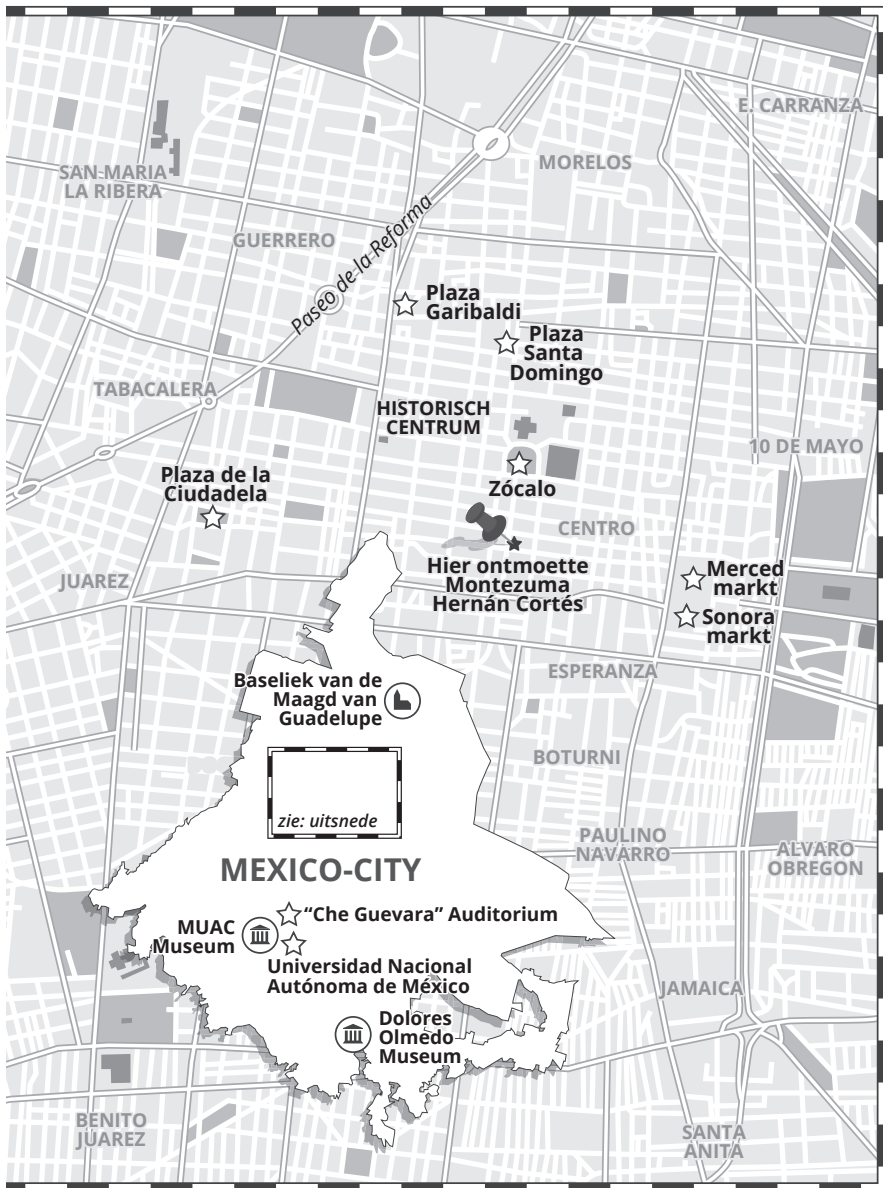
Deze uitgave is met de grootst mogelijke zorgvuldigheid samengesteld. Noch de maker, noch de uitgever stelt zich echter aansprakelijk voor eventuele schade als gevolg van eventuele onjuistheden en/of onvolledigheden in deze uitgave.

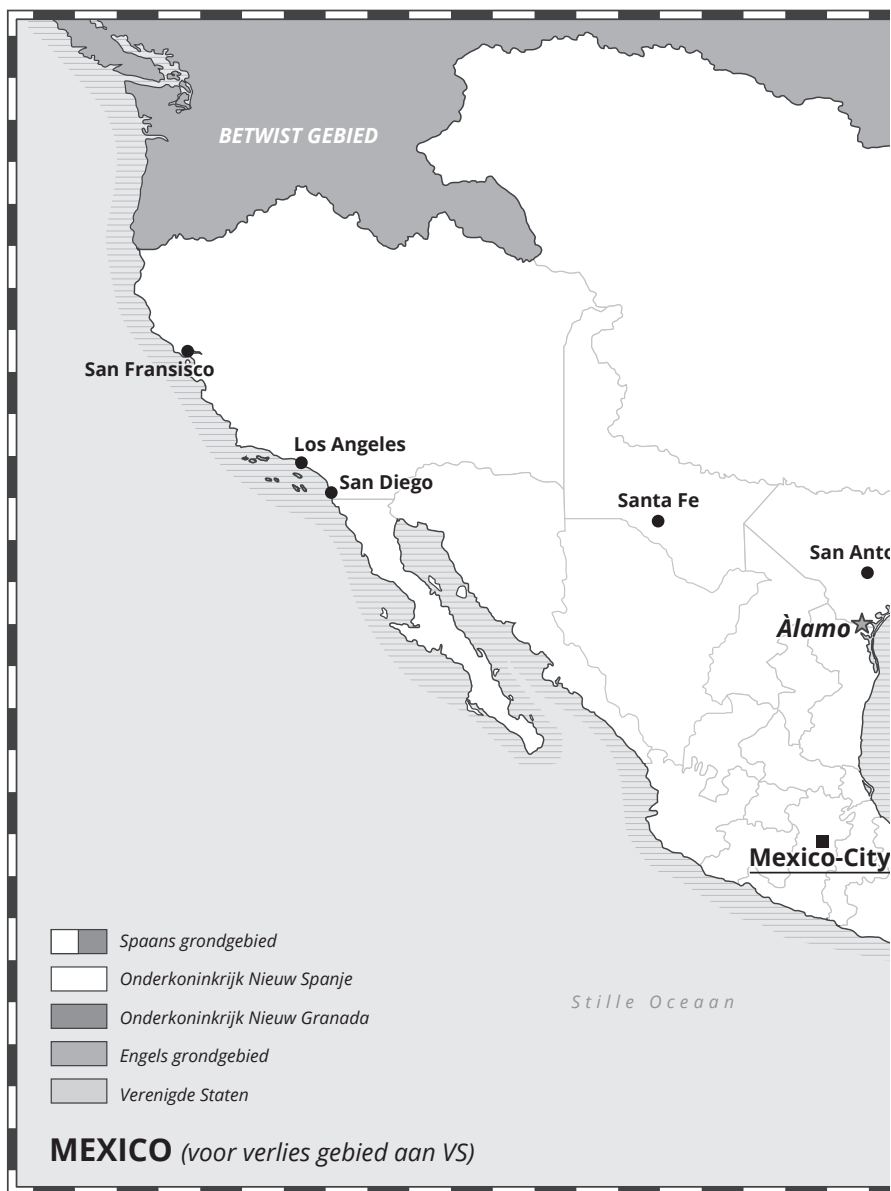
Voor Serge, Isa en Eva

TENOCHTÍTLAN

Azteekse stadsstaat en hoofdstad,
op de resten waarvan Mexico-City
werd gebouwd

Azcapotzalco

Tlacopan

Tenochtitlan

Atlacuihuayan

Texcoco
Meer

Coyohuacan

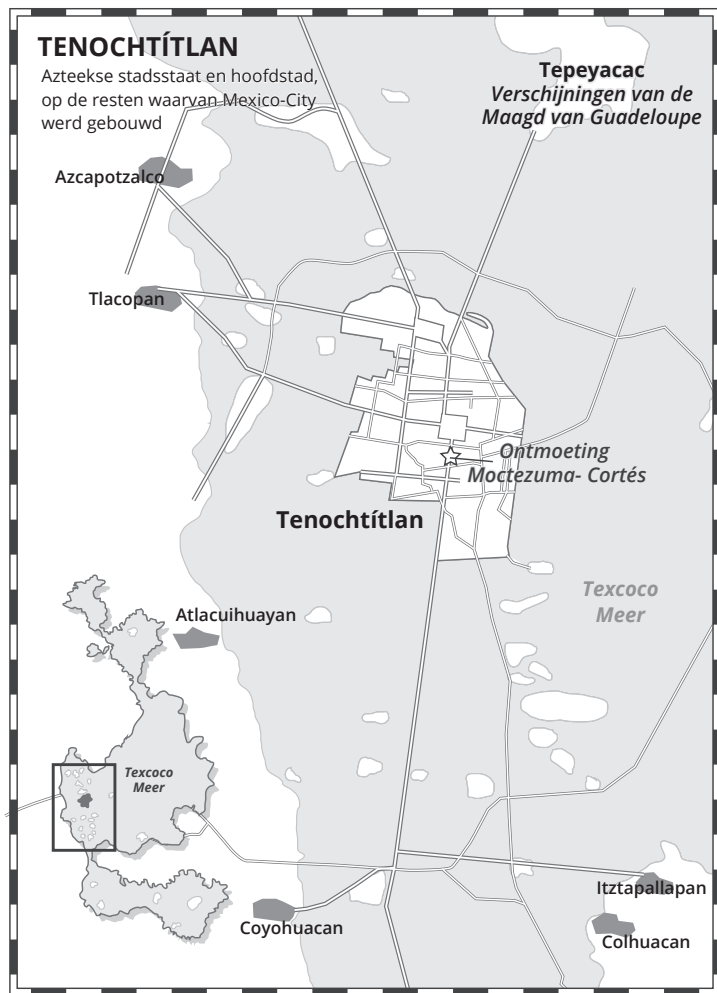
Tepeyacac
*Versijningen van de
Maagd van Guadeloupe*

Ontmoeting
Moctezuma- Cortés

Texcoco
Meer

Itztapallapan

Colhuacan

Ay, ay, ay, ay
zing en huil niet, mooi schatje
omdat harten
wanneer ze zingen
gelukkig zijn.

Uit:
Cielito lindo,
het onofficiële Mexicaanse volkslied

INHOUDSOPGAVE

1. OVERVLOED – Inleiding	17
2. SCHOONHEID – Mijn leuk wereldje	23
3. SPIRITUALITEIT – Genesis, Darwin of maïs	29
4. ONGELIJKHEID – Wachten op niets	35
5. ONAFHANKELIJKHEID – De koning der chocola	45
6. RELIGIE – De gelaserde maagd	51
7. AARDBEVINGEN – In geval van paniek	59
8. ONSTERFELIJKHEID – Gezellige schedels	65
9. STAATSGEWELD – Qué?	79
10. MUZIEK – De oneindige troost van trompetten	87
11. WETTELOOSHEID – Vluchten kan nog wel	93
12. FAMILIE – De rekeneenheid van Mexico	99
13. AMERIKA – Welke muur?	115
14. ETEN – Dankbare kippen	133
15. TIJDSBELEVING – Twee horloges	139
16. VERKIEZINGEN – De Vis, de Rijke en de Ontembare	147
17. SURREALISME – Attractie #1	155
18. AFSCHIED – Zingen, niet huilen	183
BEKNOPTE BIBLIOGRAFIE	191
INDEX	195

I

OVERVLOED

Inleiding

Dit boek is een verzameling van stukken die ik schreef tijdens en na een verblijf in Mexico. Toen wij vertelden dat wij een jaar in Mexico-City zouden gaan wonen, waren glazige blikken meestal ons deel. Het beeld dat mensen van een verblijf in dit land hebben is zo'n beetje dat je, onder de kogelregens van de drugskartels door, van bezienswaardigheid naar bezienswaardigheid probeert te rennen, maar dat dit niet lukt, omdat de smog je het ademen belet en je intussen ook nog beroofd wordt. En daar komen nu nog de aardbevingen bij.

Het is ook moeilijk van dit land een goed verhaal te maken. Dat is de pech voor bewoners van gebieden met een slecht functionerende staat. Geweld, corruptie en mensenrechtenschendingen trekken als een wolk voor al het andere wat het land te bieden heeft. Bij een waanzinnig gaaf land ligt dat precies andersom. Maar je moet de reputatie van een land niet verwarren met het land zelf. Iets kan gewoon alles tegelijk zijn. En sommige feiten laten zich gewoon niet tot een overzichtelijk beeld organiseren.

Ik heb hierbij niemand minder aan mijn zijde dan Karl

May (1842-1912), de Duitse schrijver van de beroemde boeken over Winnetou en Old Shatterhand. Veel van hun avonturen beleven de indiaan en cowboy op Mexicaans grondgebied. Ik citeer uit een van Karl May's Waldröschchen-boeken:

“Ja, dit verhaal is zeker met bloed geschreven, en de situatie is zelfs vandaag de dag nog steeds niet erg ordelijk, maar zo slecht als het u lijkt, is het zeker niet. Mexico is een van de mooiste landen ter wereld; het biedt de zeldzaamste geneugten en voorzieningen, en vooral het leven en de drukte van de hoofdstad zullen je de grootste voldoening schenken.”

Pas later begreep ik dat Karl, toen hij deze boeken schreef, nog nooit in Mexico was geweest. Dus ik had me ook veel tijd, moeite en een boel CO₂ kunnen besparen door alles te googelen, maar dan had ik waarschijnlijk ook een van de mooiste jaren van mijn leven gemist en had dit boek zijn persoonlijke noot ontbeerd. Ik ben anders dan Karl wel een jaar in Mexico geweest, maar in zekere zin ook weer niet, want ik kon los van de meeste moeilijkheden van dit land opereren, behalve dan toen ik mijn visum moest aanvragen. Maar over het algemeen kon ik blijven kijken met de verwondering van de buitenstaander.

Ik had eerlijk gezegd ook maar een heel vaag beeld van Mexico voordat wij besloten erheen te gaan. Gelukkig hebben mensen andersom ook een heel vaag beeld van Nederland. Wij woonden eerder een jaar in Argentinië. Ik kan me nog herinneren dat wij onze lerares Spaans aldaar moesten vertellen dat Nederland, en nog meer landen in Europa, tijdens de Tweede Wereldoorlog bezet was ge-

weet door de Duitsers. Het was helemaal nieuw voor haar, en ze was toch een zeer ontwikkelde vrouw. En zelfs toen we het drama in alle nuances hadden verteld, zag je toch dat ze die zeventig speelfilms en tweehonderd romans daarover niet zou gaan zien, noch lezen. Wij zijn nu eenmaal niet het centrum van de wereld. Mensen zijn überhaupt niet zo met je bezig. Dat is met alle globalisering, Facebook en sleepnet-wetgeving toch een hele opluchting.

Maar wat is Mexico dan wel? Het is net alsof de producent van heel succesvolle dramaserieën een brainstorm heeft gehouden voor een nieuwe productie die alle vorige moest doen vergeten. “Alles is al gedaan,” riep de directie, toen iedereen pen en papier voor zich had, “dus de lat ligt hoog.” En toen kwamen ze met het idee van Mexico. Een combinatie van National Geographic, History Channel, Arte, 24kitchen, VPRO Boeken, The Bold and the Beautiful, en ja, alle misdaadseries bij elkaar.

Een land met na Brazilië en Colombia het rijkste dierenleven ter wereld. Met jungles, surfstranden, woestijnen, canyons en vulkanen. Met tientallen prachtige koloniale steden vol huizen in de meest fantastische kleuren. Met overall muziek als soundtrack bij het dagelijks leven. Met een hoofdstad met de meeste musea ter wereld, te weten driehonderdvijfenzestig, waaronder naar mijn smaak ook meteen het allermooiste van de hele wereld, dat van de antropologie, waar je na een van de tien zalen al volkomen verblind bent door de schatten van de precolumbiaanse beschavingen.

Een land waar je kan wonen, zoals wij, met binnen een

straal van tweehonderd meter twee restaurants uit – het wordt saai – de top vijftig van de beste ter wereld. Met een ongelofelijk vriendelijke bevolking, waaronder obers die bij elke handeling ‘Om u te dienen’ zeggen, in plaats van ‘Ik kom zo bij u’. Je weet gewoon niet wat dat met je doet voortdurend onder zulke doelloos vriendelijke mensen te zijn, het is een stralkachel voor je ziel. Een land dat iets meer dan anderhalve eeuw geleden nog de helft van de huidige Verenigde Staten bezat. Vandaar ‘Los Angeles’, ‘San Francisco’, ‘Texas’ en ‘Arizona’, mocht je je dat ooit hebben afgevraagd. Het maakt dat hele idee van die muur van Trump nog belachelijker.

“Dat gaat niemand geloven,” zei de producent. En daar zaten ze dan. Met een systeemwand vol gele briefjes. Het kostte ook wel wat moeite om een goede hoofdpersoon te vinden. Want wie zijn de echte Mexicanen? De directe afstammelingen van de Maya’s? Of die van de Zapoteken, Tolteken of de Azteken? Zijn het de *mestizos*, de mensen die hier uit de relaties van de Spaanse veroveraars en de oorspronkelijke bewoners zijn geboren, en die ‘Gonzalez’ of ‘Perez’ heten, maar er zo inheems als Moctezuma zelf uitzien, of toch eerder de *criollos*, de inwoners van zuiver Spaanse afkomst die in Mexico geboren zijn? Of zijn het de nazaten van de linkse intellectuelen die tijdens de Spaanse burgeroorlog hierheen zijn gevlucht en hier nu de culturele dienst uitmaken, en die weer niet dood naast die reactionaire *criollos* gevonden willen worden?

Aan het eind van de brainstorm deden ze nog een vragenronde. Als laatste kwamen ze bij een paar medewerkers, al tegen het pensioen aan, die de hele tijd met over

elkaar geslagen armen hadden zitten luisteren. “Doe nou maar gewoon weer een misdaadserie,” mompelden dezen na lang aandringen tenslotte, “dat zien de mensen toch het liefst.”